قانون زیر چرخ تانکرهای فاضلاب

رانندگان، فاضلاب شهری را بدون نگرانی از نظارت‌ها در مزارع اطراف شهر تخلیه می‌کنند

عکس: جواد کرمانی | شهرآرا

گزارش روز

نگین جاوید
روزنامه‌نگار

«اینا شاهیه، اوناتره. این زمین دو هفته پیش کلم داشت؛ حالا جمعش کردن. هرنوع سبزیجات و صیفی جاتی که فکر کنین هست. بادمجون رشد می کنه قدیک آدم. سبزی ها رو قبل از بردن به مغازه توی همین جوی فاضلاب آب می کشن و به اسم سبزی نیشابور می دن دست خلق ا....» این اتفاقات زیر پوست شهر مشهد در حال رخ دادن است. انگار زمین ها برای خانه ها جا باز کرده اند. لابه‌لای هرچند قطعه زمین، ردیفی از خانه‌هاست؛ از آن‌ها که قولنامه‌ای هستند و اغلب غیرمجاز ساخته شده‌اند. تا چشم کار می کند هم زمین هایی است که یا از آن ها سبزی روییده است، یا زه کشی شده اند برای کاشت. مسیرهای خاکی کال و بوی تعفن، نخاله‌ها و زباله‌ها و خلاصه همه زشتی‌ها. اما معضل نحوه آبیاری پرچالش‌تر است و نگران کننده‌تر؛ نه فقط برای اهالی که برای همه مردم مشهد. هر شهروندی که سبزی می خورد، می تواند ناخودآگاه مشتری آن ها باشد؛ سبزی هایی که با فاضلاب خانه ها، هتل ها و حتی بیمارستان ها آبیاری می شوند. انتهای گلشهر یا دقیق‌تر، آوینی ۵۷ مسیری است که تا جایی را که می شود با خودرو سواری رفت، همراه با کارشناس مرکز بهداشت طی می کنیم تا تانکرهای حمل فاضلاب یا زمین های در حال آبیاری با آن ها را ببینیم. خیلی زود هم موفق می شویم. چه موفقیت تأسف باری. پس از آن هرچه می بینیم، اثراتی است که آن ها از خود به جای گذاشته اند و کاری جز تأسف خوردن از نبودن بازرسی و کنترل از ما ساخته نیست.

آبیاری مزارع با فاضلاب

دو سال از خدمتش در واحد بهداشت محیط مرکز بهداشت شماره ۲ می‌گذرد. به یاد می آورد که اولین نامه ای که نوشت چه بود؛ زیرا پس از این همه وقت به هردری زده صدایی نشنیده است: «اولین نامه ام درباره وجود فاضلاب های تانکری بود و هنوز هم ندیده‌ام یک راننده تانکر بیاید سراغ ما و بگوید من را به دلیل تخلیه فاضلاب در زمین های کشاورزی دستگیر کرده اند و از کار بیکار شده ام.»

سلیمان آزرمی محب سراج، کارشناس بهداشت محیط و کارشناس برنامه فاضلاب مرکز بهداشت، با شکایت اهالی و سرکشی های خودش متوجه حضور تانکرهایی شده است که مرتب می آیند و زمین های سبزی آنجا بهترین مکان برای تخلیه بار آلوده شان شده است: «بارها نامه نگاری کرده ام، با فرمانداری و استانداری. عکس و شماره پلاک ماشین را هم برای مسئولان فرستاده ام، اما اتفاقی نیفتاده است. نامه ای هم از دادسرای شماره ۴ گرفتم، اما خبری از تغییری در وضعیت نشد؛ حتی مقام قضایی را هم آوردم و شرایط اینجا را از نزدیک دیدند و تأیید کردند. اگر چند لحظه بمانید، تانکرها را می بینید که با خیال آسوده می آیند و می روند.»

معضل جدی منطقه این است که مزارع و سبزیجاتش با فاضلاب خام آبیاری می شوند؛ نه فقط با تخلیه تانکرها، بلکه با استفاده از جدول کشی های شهرداری که از خانه ها به سوی زمین ها هدایت شده اند. همه مسیر را با آزرمی راه می رویم. از پشت خانه های مجتمع شروع می شود و مانند یک تونل از لابه لای زمین ها، به آن طرف جاده می رسد. فاضلاب، پرحجم، در جریان است. هرجا هم جدولی نیست، مالک زمین فاضلاب را به سوی سبزیجات خودش هدایت کرده است. زمین ها چندصد هکتاری می شوند، اما طول مسیر جدول و فاضلاب را نمی شود حدس زد. تا چشم کار می‌کند زمین است و مسیر فاضلاب. سؤال این است که در شرایطی که زمین دار خودش دنبال فاضلاب است، می شود تانکرها را کنترل کرد؟ پاسخ آزرمی این است: «براساس دستورالعمل، سازمان مدیریت حمل ونقل بار درون شهری شهرداری مشهد، باید به هرنحوی همچون سیستم مکان یاب خودکار خودرو این تانکرها را سامان دهی کند؛ اینکه بار را کجا تحویل می‌گیرند و کجا تخلیه می‌کنند. شنیده ام سامان دهی شده اند، اما از روی تانکرهایی که همیشه اینجا هستند، معلوم است بخش زیادی از کار ایراد دارد. فاضلاب های تانکری باید بروند تصفیه خانه اولنگ، اما خیلی از این ها نمی روند. به دلیل مسیر طولانی برایشان صرفه مالی ندارد.»

خیال آسوده رانندگان

به‌گفته او خیال راننده های تانکر این قدر از نبود نظارت راحت است که گاهی همان وسط جاده یا کنار خیابان شیر را باز و فاضلاب را تخلیه می‌کنند و می روند. برخی هم شب ها می آیند که هیچ کس این اطراف نیست؛ زیرا گاهی مالکان برخی زمین های مخالف اند یا اهالی به آن ها اعتراض می‌کنند.

آزرمی لوله هایی را نشانمان می دهد که در زمین کارگذاشته اند و به راحتی فاضلاب را با آن به داخل زمین ها هدایت می‌کنند: «خیلی از زمین دارها با راننده های تانکر همکاری می‌کنند. شهرداری منطقه کال را بهسازی کرده است، اما کنترل نمی‌کند که چرا بخش هایی از نرده ها جداشده و آن لوله ها برای چه‌کاری تعبیه شده اند.»

در حال عبور از کنار کال پر از فاضلاب هستیم که شاهد از غیب می رسد. موتورسیکلت هایشان را پایین کال گذاشته اند و لوله بزرگی در حال کشیدن فاضلاب به بالاست. دو مرد میان سال چندمتر آن طرف‌تر زیر آفتاب نشسته اند که کار آبیاری زمین تمام شود. با وجود اینکه از روی لباس، متوجه می شوند آزرمی کارشناس بهداشت محیط است، تا پایان گفت وگو به انکار ادامه می دهند: «این ها زمین جاروست؛ زمین سبزیجات نیست. هرروز هم آب نمی دهیم. هر بیست روز یک بار می آییم و فاضلاب را می‌کشیم برای زمین.»

آزرمی گیاه کاشته شده روی زمین را گندم آبی تشخیص می دهد که خوراک دام است و می‌گوید: «از این موارد زیاد داریم. از ساعت ۲ یا ۳ بعدازظهر به بعد که بیایید به راحتی مشغول کار هستند.»

نارضایتی اهالی

«آبیاری همه این زمین های کشاورزی با فاضلاب نیست.» کارشناس بهداشت محیط ادامه می دهد: این اطراف سه چاه موتور هست. آن ها که نمی خواهند از فاضلاب استفاده کنند، آب چاه می‌گیرند. در حال گذر از میان زمین ها با پیرمردی مواجه می شویم که از زمینش برمی‌گردد. او هم از آبیاری با فاضلاب خبر دارد و از معترضان است: «شما بگویید جوی آب که راه افتاده است، کجا برود؛ مستقیم می آید سر زمین ها، چه مالک زمین بخواهد و چه نخواهد. خیلی ها راضی نیستند. زمین من گندم است و بین زمین هاست و از چاه همین نزدیکی آب می‌گیرم؛ اما وقتی جوی روان است، کسی نمی تواند جلوی آن را بگیرد. شهرداری باید مسیر جوی ها را تغییر بدهد.»

از توضیحات تکمیلی آزرمی متوجه شمار شاکیان محلی می شویم که اعتراضاتشان را به سامانه ۱۹۰ اعلام یا گاه و بیگاه به مرکز بهداشت مراجعه و حتی پلاک های متخلف را هم اعلام کرده اند. محلی ها اسم صاحبان زمین و متخلفان را هم می دانند. چندروستای اطراف هم مشکل تخلیه فاضلاب را دارند. تانکرها به آسانی در سایت ها تبلیغ می‌کنند و کاروبارشان رونق دارد.

مقاومت متخلفان

نام تانکرهای حمل فاضلاب با عنوان سازمان مدیریت حمل ونقل بار درون شهری شهرداری مشهد همراه است؛ همان جایی که مجوز تردد را صادر می‌کند. ماجرای سامان دهی خودروهای سپتاژ هم اوایل تابستان امسال آغاز شد. قدم اول شمارش تانکرها بود و نصب «سیپاد» که به‌گفته مدیرعامل سازمان، فقط نود دستگاه زیربار نصب دستگاه رفتند و بقیه به آسانی تخلف می‌کنند.

گفت وگوی ما با سیدجعفر شمس، مدیرعامل سازمان، یک ساعت طول کشید، اما در نهایت به سؤالات و ابهاماتی در حوزه آنان رسیدیم. او به شمار تانکرها و روند کنترل و نظارت بر آنان اشاره می‌کند: «سال ۹۲ شمار خودروهای سپتاژ شهر حدود ۷۸۰ دستگاه بود، اما باگسترش سیستم جمع آوری فاضلاب خانگی، تقاضا برای این ماشین ها هم کاهش یافت و اکنون شمارشان حدود ۱۵۰ دستگاه است و از این کمتر هم نمی شود؛ زیرا برخی منازل، هتل ها یا مراکز خاص به هر دلیلی نتوانسته اند به این سیستم یکپارچه متصل شوند.»

او این جملات را با تأکید می‌گوید: «این تعداد خودرو برای سلامتی شهر ضروری هستند. نه می توانیم بگوییم نباشند و نه با این شکل می توانیم به آن ها اجازه کار بدهیم. معضل تخلیه فاضلاب در مزارع، اوایل تابستان امسال تشدید شد. زیرا بحث کم آبی پیش آمد و بخشی از زمین های کشاورزی اطراف مشهد از این ها فاضلاب خریداری می‌کنند.»

مدیرعامل سازمان حمل ونقل بار می رود سراغ قانون: «قانون می‌گوید هر خودرو سپتاژ پس از بارگیری باید برود جاده میامی که فاصله آن تا مرکز شهر تقریبا ۳۵ کیلومتر است و راننده باید همین مسیر را هم برای برگشت طی کند و این اولین دلیل تخلف آنان است. اگر در شهر بار را تخلیه کنند، می توانند چند بار اضافه ببرند.»

شمس ادامه می دهد: «در معضل تخلیه تانکرها فقط یک ارگان متولی نیست. مجموعه ای از دستگاه های اجرایی در شهر باید وظیفه خود را انجام بدهند که این ماجرا به نتیجه برسد. وظیفه شهرداری این است که از جایی که بارگیری می شود تا محلی که فاضلاب را تخلیه می‌کند، خودرو را رصد کند. روش آن هم نصب دستگاه سیپاد بود که جی پی اس مورد تأیید وزارت کشور است. علاوه بر این دستگاه، یک سامانه خوداظهاری هم شبیه به بارنامه شهری از سوی شهرداری ایجاد شده، با این تفاوت که الکترونیکی است. راننده اطلاعات مسیر و بارگیری را اعلام و سازمان مسافت را رصد می‌کند.

وقتی می‌گوییم انگشت اشاره همه اتهامات به سوی سازمان حمل ونقل بار است، شمس از رفتار راننده ها می‌گوید و مقاومت برای ادامه تخلفاتشان: «افراد متخلف به هیچ عنوان زیربار نمی روند. چندبار پلیس همراه بازرسان ما در مأموریت حضور داشت، اما هم مأموران ما را ضرب و شتم و تهدید کردند، هم پلیس را کتک زدند. به خودرو سازمان نیز آسیب وارد کردند. برای فرار از قانون از هیچ کار خلافی نمی ترسند.» وی تأکید می‌کند: «بهانه دیگرآنان تصفیه خانه اولنگ است. برخی از تانکرها هم خیلی وقت ها بار خود را در جوی کنار خیابان و مزارع تخلیه می‌کنند.»

شمس موارد را این‌گونه شرح می دهد: «تصفیه خانه اولنگ بسیار بزرگ و زیرمجموعه شرکت آب و فاضلاب است، اما چند ایراد مهم دارد؛ اول اینکه به خاطر مسافت، راننده به دلیل سود بیشتر ترجیح می دهد تخلف کند؛ دوم اینکه پلاک خودروهایی را که وارد می شوند، ثبت نمی‌کند، درحالی‌که اگر شرکت آبفا پلاک ها را ثبت و پایان ماه به ما اعلام کند، می توانیم شمار دفعات تخلف را ثبت و برخورد قانونی کنیم. ایراد دیگر هم این است که در فصول مختلف پس از تاریکی هوا، تصفیه خانه تعطیل می شود، درحالی‌که بارگیری خودروها تا پایان شب در شهر ادامه دارد؛ همچنین قرار بوده است که خودروها پس از تخلیه فاضلاب شسته شوند و به شهر برگردند، درحالی‌که اکنون خود سکوی تخلیه بسیار آلوده است و از سوی دیگر کار شست وشوی خودروها انجام نمی شود.»

شمس دلیل وضعیت کنونی را جای خالی اقدامات جدی ترقضایی و جریمه ها می داند: «ما بازرسی وکنترل می‌کنیم، اما کافی نیست و اقدامات جدی ترنیازمند حکم قضایی است. تنها راه برخورد، توقیف تانکرهاست. می‌گوییم دستور قضایی بدهید، خودروها را در پارکینگ خودمان توقیف می‌کنیم.»

تصفیه‌خانه موقتی اولنگ

سوی دیگر این ماجرا شرکت آب و فاضلاب مشهد است و مهدی حاجی آباد، معاون بهره برداری و توسعه فاضلاب این شرکت، پاسخگوی سؤالات ما شده است. او کنترل و رصد تانکرهای فاضلاب را به شهرداری مرتبط می داند و می‌گوید: «براساس تصمیمی که قبلا گرفته شده است، به طور موقت و با اجبار، فاضلاب در تصفیه خانه اولنگ تخلیه می شود، آن هم به دلیل پیشگیری از پراکندگی خودروها. تصفیه خانه سپتاژ که در همان اراضی اولنگ قرار دارد، توسط شهرداری در حال تکمیل است. این تصفیه خانه برای فاضلاب تانکری در حال ساخت است؛ فاز اول را شرکت آب و فاضلاب ساخته و در تفاهم نامه کشف رود تحویل شهرداری شده و شهرداری هم در حال تکمیل فاز دوم است.»

او درباره ساعت پایان کار تصفیه خانه اولنگ یادآور می شود: «براساس توافق اولیه، فاضلاب تا ساعت ۷ یا ۸ شب پذیرش و پس از آن در بسته می شود، زیرا این امکان وجود ندارد که تخلیه در هرساعت از شبانه روز ادامه پیدا کند. درعین حال اگر در موارد اندکی راننده ای مراجعه کند، نگهبان پس از این ساعت هم در را باز خواهد کرد، اما کسی که نمی خواهد قانونی عمل کند، محدودیت ساعت را بهانه می‌کند.»

حاجی آبادی شست وشوی خودروها را وظیفه خودشان نمی داند و اضافه می‌کند: «آنجا یک سکوی بتنی ساخته شده است که خود راننده ها بهداشت را رعایت نمی‌کنند و هربار برای اینکه خودروهایشان وارد فاضلاب وکثیف نشود، چندمتر عقب تر بار خود را تخلیه می‌کنند. البته که طبق تفاهم نامه شست وشوی خودروها هم با ما نیست. ما سیستمی برای ثبت پلاک نداریم، اما امکانات و نیرو در اختیار شهرداری می‌گذاریم که خودشان کار ثبت را انجام دهند.»

پیگیری فرماندار

چالش تانکرهای حمل فاضلاب را با محسن داوری، فرماندار مشهد، مطرح می‌کنیم. او تأکید می‌کند که «شهرداری مکلف است درباره سامان دهی این ها اقدام و مسیر خاصی هم برایشان مشخص کند و مانع فعالیت آنان شود. شهرداری باید حکم قضایی بگیرد.»

داوری ادامه می دهد: «دو یا سه جلسه آمدند وگزارش هایی هم دادند، اما من دیگر اطلاع نداشتم. در جلسات بهداشتی که خواهیم داشت این مورد را پیگیری خواهیم کرد.»

نگاه روز

روستا و ضرورت توسعه رفاه و احیای هویت

غلامرضا بنی اسدی
روزنامه نگار

روستا باید دیده شود، نه فقط از منظر زیست بومی درکنار شهر و نه تنها از منظر نقشی که در تولید دارد. این ها باید در نظر آید، به علاوه فرهنگ تولید که همزاد روستایی است و درکنار این کارکرد امنیتی روستا هم باید مورد توجه باشد. این را از قدیم می‌گفتند که هرروستا که خالی شود، به ویژه در مناطق مرزی، یک پاسگاه باید جای آن ساخته شود. اگر چنین هم بشود، باز نه تنها کارکرد روستا را نخواهد داشت که در تولید و نگهداشت امنیت هم به اندازه روستا موفق نخواهد بود. روستایی تفنگ ندارد، اما بیلی که بر دوش می‌گذارد و در مرز به‌کشت وکار می پردازد، کار چند تفنگ می‌کند؛ حضور او امنیت را حداکثری می‌کند. چراغ های روشن خانه های روستا هرکدام به مثابه یک برجک، در چشم می نشیند. چنین است که توجه به روستا هم به عنوان یک ضرورتِ اقتصادی، اجتماعی و امنیتی مطرح می شود. تحول در روستا به تحویل موفقیت ها می انجامد، لذا باید خدا قوت گفت به‌کسانی که در «طرح تحول روستایی» در خراسان رضوی، مؤمنانه و محکم گام برمی دارند. من این کارنامه را امیدآفرین دیدم و برای امیدوارتر شدن شما، روایت روابط عمومی استانداری را دوباره خوانی می‌کنم:

۱. پوشش اینترنت برای دویست روستای جدید؛
۲. پوشش تلفن همراه برای ۱۷۵ روستا؛
۳. بازنگری ۱۱۱۳ طرح هادی روستایی؛
۴. گازرسانی به ۱۶۸ روستای خراسان رضوی؛
۵. احداث ۲۲ هزار مسکن روستایی؛
۶. آب رسانی به ۲۴۰ روستا؛
۷. احیای ۷۶۶ قنات؛
۸. آسفالت ۲۶۲ کیلومتر راه روستایی؛
۹. احداث ۱۶۰۹ کلاس درس روستایی؛
۱۰. احداث ۳۲ خانه ورزش روستایی؛
۱۱. اجرای ۱۹۰ سازه آبخیزداری.

روشن است که این کارنامه حاصل جلسات متعدد در روستاها و جلب همکاری مردم و پای کار آوردن دستگاه های اجرایی بوده است. نتیجه هم روشن است. روستایی هم از رفاه بیشتر برخوردار می شود، هم احساس بهتر و امید افزون تر پیدا می‌کند برای ماندن. او که بماند، هم امنیت توسعه حداکثری پیدا می‌کند، هم تولید به فصل بهتر می رسد. در منطق عدالت اجتماعی هم برخورداری روستا یک الزام راهبردی و شرعی است، چه سهم روستایی از بیت المال هرگز کمتر از شهری نیست؛ نباید هم کمتر ببینند مسئولان و برنامه ریزان. درست دیدن، درست برنامه ریزی کردن را می طلبد و این هم نیازمند همراهی همه بخش هاست.

روی خط جامعه

حمایت از مادران و کودکان در «هوای مادری»

دبیر رویداد ملی هم افزایی فعالان شاخص مادر و کودک با عنوان «هوای مادری» گفت: با حمایت از تشکل های فعال این عرصه برآنیم که با ایجاد جریان گفتمانی کمک کنیم مجموعه های مادر و کودک بتوانند اعتبار لازم را دریافت کنند و در بستر همدلانه و ارزان، پذیرای مادر و کودک در محله های مختلف در سراسر کشور باشند.

به‌گزارش ایسنا، حسین علیزاده اظهار کرد: اولین رویداد ملی هم افزایی فعالان حوزه مادر و کودک با محوریت سه اصل شامل حمایت از توسعه مجموعه های مادر و کودک، ارتقای الگوی عملیاتی رشد مادر و کودک و تجربه های موفق کنشگری مادران در محله، با حمایت سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک، دفتر امور بانوان وزارت کشور و همکاری آستان قدس رضوی با حضور سی گروه برگزیده در روزهای ۲۰ و ۲۱ دی ماه در مشهد برگزار می شود.

او ادامه داد: همچنین چهارده هیئت کودکانه کشور که در اولین فراخوان هیئت وکودک برگزیده شده اند در این رویداد به ارائه تجربیات خود می پردازند.

نظارت الکترونیک بر مدارس غیردولتی

نمایندگان مجلس شورای اسلامی، وزارت آموزش وپرورش را مکلف به راه اندازی سامانه الکترونیکی یکپارچه مدیریت نظارت بر همه مدارس و مراکز غیردولتی از محل اعتبارات صندوق حمایت از توسعه مدارس غیردولتی کردند.

به‌گزارش فارس، نمایندگان در نشست علنی دیروز مجلس شورای اسلامی در جریان بررسی طرح اصلاح موادی از قانون تأسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی با مواد ۶ تا ۱۷ موافقت کردند. براین اساس نمایندگان مجلس ساعات تدریس تمام وقت معلمان دوره ابتدایی، ساعات تدریس و حضور سایر معلمان و کارکنان آموزشی تمام وقت غیررسمی مدارس و مراکز و ساعات کار مدیران، معاونان و کارکنان اداری دفتری و خدماتی مدارس و مراکز را تعیین کردند؛ همچنین وزارت آموزش و پرورش را مکلف به راه اندازی سامانه الکترونیکی یکپارچه مدیریت نظارت بر همه مدارس و مراکز غیردولتی از محل اعتبارات صندوق حمایت از توسعه مدارس غیردولتی کردند.

عددخبر

۱۶۰۰۰۰ پرونده

به‌گفته معاون امور اسناد رسمی سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، از ابتدای امسال تاکنون ۱۶۰ هزار و ۲۱۵ فقره پرونده مهریه در حوزه اجرائیه شعب سراسر کشور ثبت و از این تعداد، ۱۴۰ هزار و ۳۰۲ فقره پرونده رسیدگی و مختومه شده است. به‌گزارش ایرنا، سیدصادق سعادتیان درباره وصول مطالبات مهریه توسط زوجه اظهار کرد: در آمار پرونده های اجرائیه مهریه از نظر پرونده های تشکیل شده یک درصد کاهش و از نظر پرونده های مختومه ۳ درصد افزایش را نسبت به سال قبل شاهد هستیم.

۱/۷ میلیون واحد

سخنگوی سازمان انتقال خون ایران با بیان اینکه میزان اهدای خون ۹ ماهه سال ۱۴۰۲ به یک میلیون و ۷۵۹ هزار و ۷۳۴ واحد رسیده است، از رشد بیش از ۴ درصدی اهدای خون در این مدت نسبت به مدت مشابه پارسال خبر داد.

به‌گزارش ایرنا، بشیر حاجی بیگی با اشاره به رشد شاخص اهدای مستمر خون گفت: این شاخص اکنون در کشور بیش از ۵۴ درصد است و استان های سمنان با شاخص نزدیک به ۶۹ درصد، یزد با ۶۴ درصد و گلستان با ۶۳ درصد، بالاترین شاخص اهدای مستمر کشور را داشته اند.

او با تأکید بر اهمیت افزایش مشارکت بانوان در اهدای خون گفت: متأسفانه این شاخص در خور بانوان مشارکت جوی کشورمان نیست و حدود ۵ درصد بانوان اهداکننده خون هستند.